

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Plzni rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Mgr. Lukáše Pišvejce (soudce zpravodaj), soudce Mgr. Alexandra Krysla a soudkyně JUDr. Veroniky Burianové ve věci

žalobce: **F. H.**
toho času ve Vazební věznici a ÚPVZD Brno, Jihlavská 12, 625 99
Brno

proti
žalované: **Vězeňská služba České republiky, Věznice Horní Slavkov**
sídlem Hasičská 785, 357 31 Horní Slavkov

o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem, který do zahájení pilotního projektu Internet pro odsouzené spočíval v neumožnění přístupu k počítači a omezené internetové síti, a to přímo ve Věznici Horní Slavkov, nebo přemístěním do jiné vhodné věznice,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I.

Nezákonný zásah

1. Žalobce se podanou žalobou (ve znění pozdějších doplnění) domáhal ochrany před Shodu s prvopisem potvrzuje L. C.

zásahem, spočívajícím v tom, že žalovaná mu až do zahájení projektu Internet pro odsouzené neumožnila přístup k počítači a omezené internetové síti, tj. k prostředkům nutným k činnostem, směřujícím k plnému dosažení účelu trestu a k vytvoření předpokladů k vedení řádného soběstačného života, a to přímo ve Věznici Horní Slavkov, anebo přemístěním do jiné vhodné věznice.

2. Žalobce se dále domáhal přezkumu rozhodnutí žalované ze dne 7. 8. 2020, kterým mu žalovaná nepovolila nechat si poslat a užívat kalkulačku. O této části žaloby bylo pravomocně rozhodnuto výrokem I. rozsudku zdejšího soudu ze dne 16. 2. 2021, č. j. 57 A 105/2020-105 (dále též jen „*první rozsudek*“).
3. V návaznosti za rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 7. 2022, č. j. 8 As 117/2021-66 (dále jen „*zrušující rozsudek*“), jímž bylo předchozí rozhodnutí soudu zrušeno v rozsahu výroků II. a III., se soud nadále bude zabývat pouze žalobou na ochranu před nezákonným zásahem.

II.

Žaloba a její doplnění

4. Podstatná žalobní argumentace spočívala v tom, že žalobci byla bezdůvodně odpírána možnost získávání nových znalostí a dovedností, které jsou vhodné jeho intelektu a schopností. Žalobce žádal žalovanou o uvolnění přístupu k výpočetní technice a omezené internetové síti a vytvoření podmínek vhodných k samostudiu za účelem prohlubování znalostí k vytváření společensky pozitivních hodnot. Žalobce se taktéž domníval, že by bylo namístě jeho přemístění do jiné věznice, kde jsou odsouzení podobného intelektu a podobných zájmů a kde na odsouzené nemusí být uplatňován represivní výchovný vliv jako na odsouzené ve Věznici Horní Slavkov.
5. Žalovaná žalobcovy žádosti zbytečně a bezdůvodně zamítala a dezinterpretovala jejich obsah. Represivní postup považoval žalobce vzhledem k účelu trestu (mj. eliminace rizik recidivy) za v demokratickém státě nepřipustný.
6. Zamítavými stanovisky žalované byla žalobci odpírána jeho práva, čímž se vhodným způsobem neeliminovala rizika recidivy, a nebyl tak naplňován účel výkonu trestu. Žalobce se domáhal nápravy spočívající v přemístění do jiné věznice, která by odpovídala jeho požadavkům a byla by blíže k místu bydliště žalobcových blízkých.
7. V doplnění žaloby ze dne 23. 8. 2020 žalobce uvedl, že se domáhá určení, že zásah žalované ve věci jeho žádostí o povolení užívat a o poskytnutí přístupu k prostředkům, nutným k činnostem směřujícím k plnému dosažení účelu trestu a k vytvoření předpokladů k vedení řádného soběstačného života v souladu se zákonem, byl nezákonný. Dále se domáhá ochrany před nezákonným zásahem spočívajícím v nevytvoření vhodných podmínek nutných pro efektivní plnění účelu trestu a pro samostatné vytvoření předpokladů pro vedení řádného soběstačného života v souladu se zákonem, resp. v nepřemístění žalobce do věznice, kde jsou již takové podmínky pro soběstačné odsouzené s k tomu dostačujícím intelektem již vytvořeny.

III.

Vyjádření žalované k žalobě

8. Žalovaná považovala žalobu za nedůvodnou. Žalobci byl na nástupním oddílu stanoven speciální program zacházení na základě vyhodnocení jeho rizik a potřeb. Tento byl

Shodu s prvopisem potvrzuje L. C.

následně aktualizován po přestěhování na kmenový oddíl. Na základě požadavku žalobce, který navázal kontakt s vysokou školou VUT v Brně, mu byl opětovně aktualizován program zacházení, kdy mu do zájmových aktivit bylo zakomponováno studium na VUT.

9. Žalobce si podal tři žádosti o přemístění z Věznice Horní Slavkov do jiné věznice. První dne 20. 6. 2019 do Věznice Heřmanice, kdy jako důvod uvedl „*návštěvy rodinných příslušníků, větší pravděpodobnost pracovního zařazení, možnost seberealizace a velký počet úředních jednání v Ostravském regionu*“. Tato žádost mu byla z důvodu naplněné kapacity zamítnuta dne 8. 7. 2019. Druhou žádost si podal dne 5. 12. [2019] do Věznice Jiřice, kdy jako důvod uvedl „*umožnění vegetariánské stravy, umožnění realizace návštěv s rodinou a umožnění seberealizace*“. Tato žádost mu byla zamítnuta dne 20. 12. 2019 z důvodu, že není vhodný pro pracovní zařazení ve věznici. Poslední žádost si žalobce podal dne 26. 5. 2020 do Věznice Bělušice, kdy jako důvod žádosti uvedl „*žádost o přemístění do Věznice Bělušice z důvodu pracovního zařazení, plnění vyživovací povinnosti*“. Tato mu byla dne 28. 5. 2020 zamítnuta s odůvodněním, že není vhodný pro pracovní zařazení ve věznici. Žalobce se dále ve dvou případech připojil k žádosti o přemístění rodinných příslušníků do Věznice Stráž pod Ralskem (žádost zamítnuta dne 24. 1. 2020) a do Věznice Znojmo (žádost zamítnuta dne 22. 9. 2020).
10. Tvrdil-li žalobce, že mu nebylo umožněno „vytvoření podmínek pro studium“, na toto si žalobce podával opakovaně stížnosti a dotazy. Žalovaná odkázala soud na listiny, které dokazují, že se dotčené orgány (Vazební věznice Ostrava, odbor kontroly Generálního ředitelství Vězeňské služby ČR, Krajské státní zastupitelství v Plzni, odbor výkonu vazby a trestu Generálního ředitelství Vězeňské služby ČR a generální ředitel Vězeňské služby ČR) zabývaly žádostmi a stížnostmi žalobce na způsob realizace programu zacházení, a doposud neshledaly opodstatněnost těchto podání a stížností.
11. Výkon trestu odnětí svobody žalobce probíhá v souladu se zákonem č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody. Žalované nebylo zřejmé, na základě jakých zákonných ustanovení se žalobce svých požadavků domáhá.

IV.

Replika žalobce a další vyjádření účastníků

12. Žalovaná si dle žalobcovy repliky nebyla vědoma ani toho, co je předmětem žaloby a v čem žalobce spatřuje její účel. V případě, že nejsou v žalobním návrhu všechna tvrzení opírána o jednotlivá ustanovení zákona o výkonu trestu odnětí svobody, dá se předpokládat, že si žalovaná chybějící opěry dovodí logicky z textu žaloby sama. Žalovaná namísto vynaložení alespoň minimální snahy k nalezení vhodného řešení jen vyhledává důvody k prohlášení své nekompetentnosti, neznalosti či nevědomosti.
13. Předmětem žalobního návrhu byla žalobcova snaha o smysluplné trávení volného času ve výkonu trestu odnětí svobody, přičemž za nejlepší volbu považoval tvorbu smysluplných společensky pozitivních hodnot v rámci seberealizace, k nimž je zapotřebí neomezovaný přístup k informačním technologiím. Tím chce žalobce docílit vedení soběstačného života v souladu se zákonem po propuštění z trestu. Žalobce odkázal na ustanovení § 2 odst. 2 zákona o výkonu trestu odnětí svobody a § 34 odst. 1 téhož, kdy by měl v případě možnosti zájem o zvýšení si kvalifikace podstoupením tzv. distanční výuky – online studijního kurzu „Nanotechnologie v potravinářství“ zprostředkovaného Thomasovou univerzitou v USA.
14. Žalovaná ve vyjádření k žalobě zmínila svoji nekompetentnost v rozhodování o věcech
Shodu s prvopisem potvrzuje L. C.

zmiňovaných v žalobním návrhu. Dle § 30 zákona o výkonu trestu odnětí svobody a též dle sdělení nadřízeného žalované není kompetentní k rozhodování o dané věci nikdo jiný, než zaměstnanci žalované. To, že je žalobce pravděpodobně jedinou v žalované věznici vězněnou osobou s výše popsanými zájmy, nemůže být důvod k nezákonnému postoji žalované k věci.

15. Žalobce v replice rovněž odkazoval na možnost ředitelů věznic provést dohodu o přemístění žalobce do takové věznice, která má v možnostech výchovný vliv na žalobce prohlubovat. Takovou dohodu lze učinit dle § 9 zákona o výkonu trestu odnětí svobody a § 10 vyhlášky č. 345/1999 Sb., řádu výkonu trestu odnětí svobody.
16. Ve vyjádření ze dne 16. 10. 2020 žalobce dále uvedl, že dne 2. 10. 2020 podal ke Generálnímu ředitelství Vězeňské služby ČR žádost o přemístění do jiné věznice z důvodů střetu zájmů a možných následků podání žaloby ve věci sp. zn. 57 A 105/2020 a další žaloby vedené u Obvodního soudu pro Prahu 2, jakož i podání oznámení o podezření ze spáchání trestného činu úřední osobou. K poslední zmíněnému oznámení bylo příslušnými orgány zjištěno, že jednání dotčených zaměstnanců žalované v rámci kázeňského řízení nebylo v souladu se zákonem a bylo vedením věznice pod tíhou důkazů označeno alespoň za „ojedinělý exces“. Žalobce měl z důvodů shora uvedených pochybnosti o nepodjatosti zaměstnanců žalované při zpracování hodnocení jeho osoby a o důvěryhodnosti podaných informací.
17. V doplňujícím vyjádření ze dne 15. 12. 2020 žalovaná uvedla, že při pohovorech se speciálním pedagogem žalobce uvedl, že přístup k PC potřebuje ke studiu na VUT Brno. Bylo mu vysvětleno, že jeho zájem o studium je pouze ve fázi verbální prezentace, zatím není ani z korespondence zřejmé, že by o studium usiloval. Žalobce při stanovení programu zacházení uvedl, že by měl zájem studovat na VUT Brno a využít aktivit a služeb Institutu celoživotního vzdělávání VUT. Jeho zájmem v průběhu výkonu trestu bude zjistit si maximum informací. Žalobce byl upozorněn, že toto lze pouze formou individuální, kdy žalovaná má možnost zajistit mu vedení zaměstnancem s potřebným odborným vzděláním a poskytne mu maximální podporu tak, aby mohl rozvíjet své schopnosti, vědomosti a sociální dovednosti. Žalovaná uzavřela, že žalobce dosud neučinil v rámci své zájmové činnosti žádné kroky ke zjištění si informací o studiu na VUT.
18. Žalobce v dalším vyjádření ze dne 19. 1. 2021 zdůraznil, že nikde nezmiňuje žádné studium na VUT. Jak bylo patrné z příloh žaloby, žalobce navázal kontakt s ČVUT, VUT a příslušnými státními úřady, a na základě zájmu o sebevzdělávání mu byla zaslána příslušná literatura a studijní opory pro studijní programy s kombinovanou formou studia. Vše bylo zasláno na adresu věznice, což věznice eviduje, a proto musí být žalované tato skutečnost známa. Žalobce rovněž popřel, že by byl kdykoli informován o možnostech individuální podpory při vzdělávání.

V.

První rozhodnutí krajského soudu a zrušující rozsudek

19. Soud po proběhlém ústním jednání výrokem II. prvního rozsudku zamítl žalobu žalobce na ochranu před nezákonným zásahem, který měl spočívat v tom, že žalovaná žalobci neumožnila přístup k počítači a omezené internetové síti, a to přímo ve Věznici Horní Slavkov, nebo přemístěním do jiné vhodné věznice.
20. Ve zrušujícím rozsudku Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že zdejší soud podanou žalobu nesprávně posoudil jako žalobu proti zásahu, který již byl ukončen. Shledal, že

Shodu s prvopisem potvrzuje L. C.

žalobce podal zápůřčí zásahovou žalobu, tj. takovou, která směřuje proti zásahu dosud neukončenému. Zavázal proto zdejší soud, aby nejprve posoudil přípustnost žaloby s ohledem na (ne)vyčerpání prostředku nápravy podle § 16a zákona o státním zastupitelství před podáním žaloby.

21. Žalobce v podání ze dne 12. 9. 2022 mj. uvedl, že zásah žalované související s meritem žaloby již netrvá ani nehrozí, neboť byl zahájen pilotní projekt Internet pro odsouzené spočívající v přístupu racionálně omezeného užívání internetu, což je první krok pro užívání internetu k distančnímu vzdělávání. Žalobce proto požádal o změnu žalobního petitu tak, že se domáhá pouze určení, že byl zásah žalované v souvislosti se vzděláváním nezákonný. Usnesením ze dne 4. 10. 2022, č. j. 57 A 105/2020-149, soud změnu žaloby v tomto směru připustil.

VI.

Posouzení věci soudem

22. Při rozhodování o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem soud vycházel ze skutkového a právního stavu v době tvrzeného zásahu (§ 87 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů – dále jen „s. ř. s.“).
23. O podané žalobě soud rozhodl bez nařízení jednání, neboť žalovaná s tím výslovně souhlasila a žalobce se v přiměřené lhůtě od doručení výzvy soudu nevyjádřil (§ 51 odst. 1 s. ř. s.).

VII.

Rozhodnutí soudu

24. Soud neshledal žalobu důvodnou.
25. Nadále setrval na svých předchozích závěrech uvedených v prvním rozsudku, přičemž nezjistil, že by od vydání tohoto rozhodnutí došlo k jakémukoli posunu v rozhodovací praxi soudů.
26. Předpokladem poskytnutí soudní ochrany před nezákonným zásahem ze strany správního orgánu je mj. přímé zkrácení na právech, kdy těmito právy mohou být toliko veřejná subjektivní práva konkrétní osoby (srov. § 82 s. ř. s. ve spojení s § 2 téhož zákona).
27. Lidská, resp. občanská práva odsouzených jsou do určité míry omezená, a odsouzení musí taková omezení, vyplývající z účelu výkonu trestu a odpovídající zájmům na zajištění bezpečnosti a organizačním možnostem věznice, strpět.
28. Soud k tomu vycházel z judikatury Ústavního soudu, z níž vyplývá, že *přístup k internetu není osobám ve výkonu trestu Úmluvou ani judikaturou Evropského soudu pro lidská práva garantován bez dalšího, jelikož svůj význam může mít například i režim toho kterého zařízení, v němž jsou konkrétní podmínky výkonu trestu realizovány. Pokud však osoby omezené na svobodě přístup k internetu mají, nemůže jim být obsah zobrazovaných informací neracionálně omezován*. Srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 21. 11. 2017, sp. zn. II. ÚS 2856/17. Totožné závěry budou nepochybně platné i pro přístup k výpočetní technice.
29. Pokud tedy žalovaná žalobci neumožňovala přístup k výpočetní technice a síti Internet, nezasáhla tím do žádných veřejných subjektivních práv, protože žalobci není žádné takové právo garantováno. Dále lze dodat, že řád výkonu trestu odnětí svobody v § 46 odst. 5 sice stanoví, že *odsouzeným zařazeným do některé z forem vzdělávání věznice vytvářejí vhodné podmínky pro studium, a to jak prostorové, tak organizační. Za účelem vzdělávání lze těmto*

Shodu s prvopisem potvrzuje L. C.

odsouzeným umožnit používání výpočetní techniky na zařízeních poskytnutých věznicí a pod její kontrolou, nicméně žalobce nebyl zařazen do jakékoli formy vzdělávání. V jeho případě se jednalo o zájmovou činnost, samostudium.

30. K opakovaným žádostem žalobce o přemístění do jiné vhodnější věznice, ve které by měl žalobce lepší možnosti trávení volného času samostudiem a kde by byl blíže své rodině, je třeba uvést, že přemísťování odsouzených na dobu nikoli přechodnou upravuje § 10 odst. 1 písm. b) řádu výkonu trestu odnětí svobody.
31. Pro samotné umístění odsouzeného do konkrétní věznice je směrodatný § 7 odst. 1 řádu výkonu trestu odnětí svobody, dle kterého *se při rozhodování o umísťování odsouzených podle § 9 odst. 3 zákona Generální ředitelství Vězeňské služby řídí zejména druhem programů zacházení s odsouzenými realizovaných v jednotlivých věznicích, možností poskytovat nebo zajišťovat potřebné zdravotní služby a podle možností též přihlíží k tomu, aby odsouzený vykonával trest co nejblíže místu pobytu blízkých osob.*
32. Právní řád přitom nekonstituuje právní nárok žalobce na umístění do jím preferované věznice. Jak totiž uvedl Ústavní soud v usnesení ze dne 10. 9. 2008, sp. zn. II. ÚS 1749/08: *Současný stav práv stěžovatele, jejichž porušení tvrdí, byl navozen rozhodnutím Generálního ředitelství Vězeňské služby o umístění stěžovatele podle rozhodnutí soudu o přeřazení do věznice s dozorem (§ 9 odst. 3 zákona o výkonu trestu odnětí svobody). To se mělo řídit zejména druhem programů zacházení s odsouzenými realizovaný v jednotlivých věznicích a podle možností též muselo přihlížet k tomu, aby stěžovatel vykonával trest odnětí svobody co nejblíže místu pobytu blízkých osob (§ 7 vyhlášky č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů). Ze slova „zejména“ v daném právním předpise je patrné, že mohla být zohledňována i jiná kritéria, tedy i naplněnost kapacity věznic, či možnost zaměstnání odsouzených. [...] Předmětem procesního útoku stěžovatele totiž není rozhodnutí o jeho umístění po přeřazení do věznice s dozorem, nýbrž nevyhovění jeho žádosti o přemístění. Nevyhověním jeho žádosti o přemístění však nedošlo ke zhoršení jeho postavení, ani nedošlo k zásahu do jeho legitimního očekávání rozhodnutím orgánů Vězeňské služby. Pro přemístění odsouzeného na dobu nikoliv přechodnou rozhoduje buďto Generální ředitelství Vězeňské služby z důvodů hodných zvláštního zřetele v zájmu zabezpečení plnění účelu výkonu trestu nebo zabezpečení plnění úkolů Vězeňské služby, nebo se na něm dohodnou ředitelé stejného základního typu uplatňujících obdobné programy zacházení s odsouzenými za účelem prohloubení výchovného vlivu výkonu trestu nebo na základě kladného rozhodnutí o žádosti odsouzeného nebo jemu blízkých osob (§ 10 odst. 1 vyhlášky č. 345/1999 Sb.). Stručně řečeno, pokud jsou dána pro umístění odsouzeného základní kritéria, musí být pro jeho přemístění dána kritéria zvláštní. [...] právní řád nekonstituuje právní nárok na umístění do odsouzeným požadované věznice v rámci soudem určeného typu [...].*
33. Přemísťování odsouzených v rámci vězeňského systému tedy dle Ústavního soudu představuje určitou vnitřní řídicí činnost Vězeňské služby, která nepodléhá soudnímu přezkumu, neboť jí není zasahováno do jakýchkoli veřejných subjektivních práv vězňenských osob.
34. Žalobcem tvrzený zásah nesplňoval z výše uvedených důvodů předpoklady vyslovení nezákonnosti zásahu, protože chyběl zásadní pojmový znak – zkrácení na veřejných subjektivních právech, a proto soud žalobu na ochranu před nezákonným zásahem zamítl (§ 87 odst. 3 s. ř. s.).

VIII.

Shodu s prvopisem potvrzuje L. C.

Náklady řízení

35. Právo na náhradu nákladů řízení se řídí úspěchem ve věci (§ 60 odst. 1 s. ř. s.). Zatímco žalobce byl úspěšný se svou žalobou proti rozhodnutí žalované ze dne 7. 8. 2020 (viz bod 2 tohoto rozsudku), s žalobou na ochranu před nezákonným zásahem úspěšný nebyl.
36. Protože se oba (částečně úspěšní) účastníci výslovně vzdali práva na náhradu nákladů řízení, rozhodl soud, že žádný z účastníků nemá na jakoukoli náhradu nákladů řízení právo.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost. Kasační stížnost musí být podána do dvou týdnů po doručení rozsudku. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu; lhůta je zachována, byla-li kasační stížnost podána u Krajského soudu v Plzni.

Plzeň dne 2. listopadu 2022

Mgr. Lukáš Pišvejc v.r.
předseda senátu